

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

vers. 17.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Quia ipse Iosephus hæc incutans, lib. 7. belli, c. 12. Melam proficitur Vespasianum, tanta vis adulandi est. Quod maxime inquit, eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè respouso Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudeam creatus est Imperator.]

Et hinc Suetonius in Vesp. c. 4. Percrebuisse toto Oriente veterem & constantem opinionem esse in fati, vt eo tempore Iudæa profecti rerum potirentur. Dilucidius indicat Tacitus l. 5. hist. Nam pluribus, inquit, per Iudeos iuerat, antiquis sacerdotum litteris contineri, eo ipso tempore fore, vt valejceret Oriens, profecti Iudæa verum potirentur, quæ ambages Vespasianum ac Titum prædixerant. Quæ ex te ducimus, quæ faciliè oracula sacra infideles profuerunt, atq; ad sua errata accommodent. Non erat prædictum fore, vt Iudæa profecti rerum potirentur, sed fore, vt de tribu Iudæ, de castello Bethlehè, de domo Dauid nasceretur, qui regnaret in æternum. Non ergo Vespasianum ambages illæ caneant. Vespasianus, vt oracula eluderet, oēs quos reperire de domo Dauid potuit, occidi mandauit. Euseb. l. 3. c. 11. Miracula et Vespasian. irritari voluit. Herodianus ergo regum adulator fuerunt, religionis irrisores, & pseudopolitici.

Secunda eorum ergo, & fermentum, totū in honore, opibus, & voluptatibus, ex morib. Herodis conflata: ille enim Iudaicum cum gentiliū cultu iungebat. §. 2. Herodianos, Phariseos, Sadduceos inter se capitaliter disidentes, ad Christum opprimendum aut illaqueandum venire videmus. Hoc in omni genere secularium apparet. Nam etsi acerrimè se mutuo oderint, omnes tamen contra veteres Ecclesiæ Doctores, & veriatis orthodoxæ assertores syncretismo quodam conspirant. Quare etiam mutuis se opibus iuuant: ita olim Wormatiæ, Ratisbonæ, alijsq; locis in iisdem castris disputantium diuersissimæ opiniones versabantur. Caluinus suorum nobis cœnem imponit. Et tam infesto odio flagrant Papistæ contra Euangelium, vt Epicureos, Libertinos, & alia cuiusmodi portentosa libenter foueant, modò ad illud labefactandum his viantur adiutoribus. Respondeo. Catholicos atq; ad eò ipsum Papā pro Euangelio cōtra Epicureos, Libertinos, & Libertinorū satores Caluinus stare. Nihil vobis profunt Epicurei, aut Libertini, quorum multos Catholicæ religionis specie sua scelera fouere dolemus: sed vel ignorantur, aut magistram in curia, impotentia, vel metu grauioris malimpudent habent, Dei iudicium & manum vindicem expectant, quamvis ad tempus ruptis Ecclesiæ legibus petari & iustitiæ impunè insultent. Porro quid est Caluinismus nisi Libertinismus, verbo ab Epicurismo aperto difficiens?

VERSUS 17.

Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum dare Casari, an non?

QVÆSTIO I.

Quis fuerit census, & an dare licuerit?

¶ I. Nemo non videt quæstionem inuidiosam, & obliuiscam, altera vero parte etiam periculosa. Si afficeret: apud populum tanquam libertatis proditor traduci poterat, aut sanè ex eo probari, non esse Messiam, quem publica libertatis assertorem, qui in totum orbem imperium propagaturus esset, expectabant. Si neget: apud præfide erat parata

accusatio ac supplicium. An liceat dare? quasi de conscientia solliciti, non de argento agant. Erat tunc temporis quæstio illa non modo in scholis, & apud eruditos disputata non modo verbis, verum etiam rebellionē, & armis agitata pars altera, Actor. 5. 37. à Pompeio Victore primū inductus ille fuit census. Negare optabant Christum, & docere non licere censum soluere, vt occasionem illius perdendi haberent. Nam quamvis Christus ita responderit, vt calumniæ ansam abscinderet, postea tamen eum accularunt, quasi prohibentem dare censum Casari.

§. 2. In Syro est כסף argentum capitis, hoc est, quod capiatim exigebatur. Varios census & Herodes, alijq; Iudæorum dynastæ semper extorserunt, inuentis mille prædandi vocabulis, contra quæ si quis hisceret, de vitâ actum erat, & Lucas ostendit quantum fuerit periculi. Ideo quæsisse dicens: vt eum traderent potestati, & præfidi.

VERSUS 19. 20. 21. 22.

Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Iesus: cuius est imago hac & superscriptio: Dicunt eis Casaris, Tunc ait illis: Reddite ergo quæ sunt Casaris Casari, & quæ sunt Dei Deo. Et audientes mirati sunt, & relicto eo abierunt.

QVÆSTIO I.

Quomodo respondet?

§. 1. Vt poterat inuidiosam quæstionem omittet, aut aliam vicissim reponere, quod interrogantium nota esset, & publica machinatio. Verum rem sibi curæ esse ostendit, atq; ita temperat omnia, vt ipsi respondeant. Querit enim quæ sit inscriptio, Syriacè כסף Cephba, scriptio. Norat ille & nummum, & literas, sed eos libi ipsis respondere cogit. Cum dicerent: esse Casaris, iubet dare Casari, quæ sunt Casaris, & Deo, quæ sunt Dei. Hoc est, si nummus est Casaris imagine inscriptus, & id etiam literæ signant, atq; ex eo precium habet publicum, Casarem igitur dominum agnoscitis. date ergo illi, quod regibus debetur. Nummus enim Romanus, eiusq; vltus, sub Romanorum illos imperio esse demonstrabat. Ne enim à Parthis, Arabibus, alijsq; gentibus opprimerentur, primò fœdus cum Romanis fecerunt, postea dissensione domesticâ in eorum potestatem venerunt. vt Ioseph. lib. 4. c. 8. antiq. Ierosolymam stipendiarium ficiant, & paulò post: Quorum omnium malum causa fuit Ierosolymitanis Hyrcanus & Aristobolus inter se dissidentes inuicem. nam cum primum libertatem amisimus subiecti Romanorum imperio: & regionem de Syris bello captam reddere ipsis coacti sumus: & insuper plusquam decem m. li. talentorum breui tempore a nobis Romani exegerunt: & regnum quo prius pontificale genus honestabat, ad plebei translatum est homines.

§. 2. Non immeritò queritur: quo modo in nummis imaginem Casaris habuerint Iudæi: cum omnes imagines abominarentur? Constat sanè nummos fuisse Casarum imaginibus insignitos, crebro etiam alterâ in parte, idoli alicuius sculpturam habuisse. ac Iudæi nefas ducebant, suas in regiones imagines inferri, vnde paulò post bellorum origo.

Mm 4

Re: